UCHWAŁA Nr XXVI/161/2026
RADY POWIATU SOKOŁOWSKIEGO
z dnia 28 września 2026r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a, 4, 5 i 5a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025r. poz. 1684 z późn. zm.) oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026r. poz. 639 z późn. zm.), Rada Powiatu Sokołowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2029” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY POWIATU
/-/JAROSŁAW PUŚCION

POWIAT SOKOŁOWSKI

Elektronicznie podpisany przez JAROSŁAW PUŚCION
Data: 2026.10.01 14:31:00 +02'00'

Uzasadnienie

Na podstawie art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 poz. 639 z późn. zm.), Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Rada Powiatu na podstawie wykazu potrzeb, o którym mowa w ust. 12, opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej (art. 112 ust. 13).

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców powiatu, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Plan został opracowany na lata 2026-2029 przez przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, przy udziale grona ekspertów z jednostek organizacyjnych Powiatu i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych. Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób dotkniętych przemocą domową, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego.

PRZEWODNICZĄCY RADY POWIATU
/-/JAROSŁAW PUŚCION

Załącznik do
Uchwały nr XXVI/161/2026
Rady Powiatu Sokołowskiego
z dnia 28 września 2026r.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029

POWIAT SOKOŁOWSKI | 2026

Dokument opracowany przez:

Starostwo Powiatowe w Sokołowie Podlaskim

ul. Wolności 23
08-300 Sokołów Podlaski

www.samorzad.gov.pl/web/powiat-sokolowski

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim

u. Armii Krajowej 4
08-300 Sokołów Podlaski

www.pcprsokolow.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Sokołów Podlaski, 2026

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 4

1. Wstęp 5
2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych 6
3. Diagnoza 7
   - 3.1. Charakterystyka Powiatu Sokołowskiego 7
     - 3.1.1. Struktura społeczna 7
     - 3.1.2. Główne problemy społeczne występujące na terenie powiatu sokołowskiego 9
   - 3.2. Zasoby powiatu sokołowskiego 10
     - 3.2.1 Istniejące na terenie Powatu Sokołowskiego zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne 10
     - 3.2.2. Instytucjonalna oraz rodzinna piecza zastępcza 13
     - 3.2.3. Usługi świadczone w środowisku 15
   - 3.3. Diagnoza potrzeb 17
     - 3.3.1. Obszar wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego 17
     - 3.3.2. Obszar wsparcia osób starszych 18
     - 3.3.3. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami 20
     - 3.3.4. Obszar wsparcia rodziny i dzieci 22
   - 3.4. Analiza potrzeb podmiotów pomocy społecznej 23
4. Plan rozwoju usług społecznych 25
   - 4.1. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego 25
   - 4.2. Osoby starsze 25
   - 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami 26
   - 4.2. Rodziny i dzieci 26
5. Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w planie 27
6. Systemy monitorowania i oceny 33
   - 6.1. Wskaźniki rezultatu i produktu 33
   - 6.2. Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników 34
   - 6.3. Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja) 35
7. Spis elementów graficznych 36

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CUS – Centrum Usług Społecznych

DDP – Dzienny Dom Pomocy

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OW – Ośrodek Wsparcia

OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

POW – Placówka opiekuńczo-wychowawcza

PS – Przedsiębiorstwo społeczne

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PWD – Placówka wsparcia dziennego

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2029 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców powiatu, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkaniec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie.

Plan został opracowany na lata 2026-2029 przez przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, przy udziale grona ekspertów z jednostek organizacyjnych Powiatu i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Ważnym elementem procesu opracowaniu Planu były warsztaty diagnostyczno-strategiczne, zorganizowane 23.09.2025 r. w Starostwie Powiatowym w Sokołowie Podlaskim, z udziałem następujących jednostek: PCPR Sokołów Podlaski, GOPS Sabnie, MGOPS Kosów Lacki, CPS Sokołów Podlaski, GOPS Jabłonna Lacka, GOPS Sterdyń, GOPS Sokołów Podlaski, GOPS Repki oraz nowej jednostki GOPS Bielany. Uczestniczyli również przedstawiciele WTZ Sokołów Podlaski, DPS Jabłonna Lacka, Domu Dziecka „Rafael" oraz PUP Sokołów Podlaski. Wypracowane podczas warsztatów wnioski stanowiły podstawę do opracowania części strategicznej Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób dotkniętych przemocą domową osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej powiatu, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część– wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 4 obszary interwencji: 1. osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, 2. osoby starsze, 3. osoby z niepełnosprawnościami i 4. dziecko i rodzina oraz osoby dotknięte przemocą domową, jaki i analizę potencjalnych źródeł finansowania Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych powiatu z dokumentami krajowymi i regionalnymi jest istotne dla zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Umożliwia to lepsze dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów krajowych i wojewódzkich, co sprzyja zwiększeniu skuteczności podejmowanych działań oraz ułatwia pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego z celami Strategii rozwoju usług społecznych - polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) oraz Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Mazowieckiego na lata 2026-2030.

Ponadto, Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie z Ogólnopolskimi Wytycznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, co zapewnia jego spójność z krajowymi standardami planowania i realizacji polityki społecznej.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2026-2030	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel 1. Zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa • Cel 2. Silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych. • Cel 3. Wytyczenie oczekiwanych kierunków rozwoju usług i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym i ponadlokalnym m.in. poprzez działania finansowe.

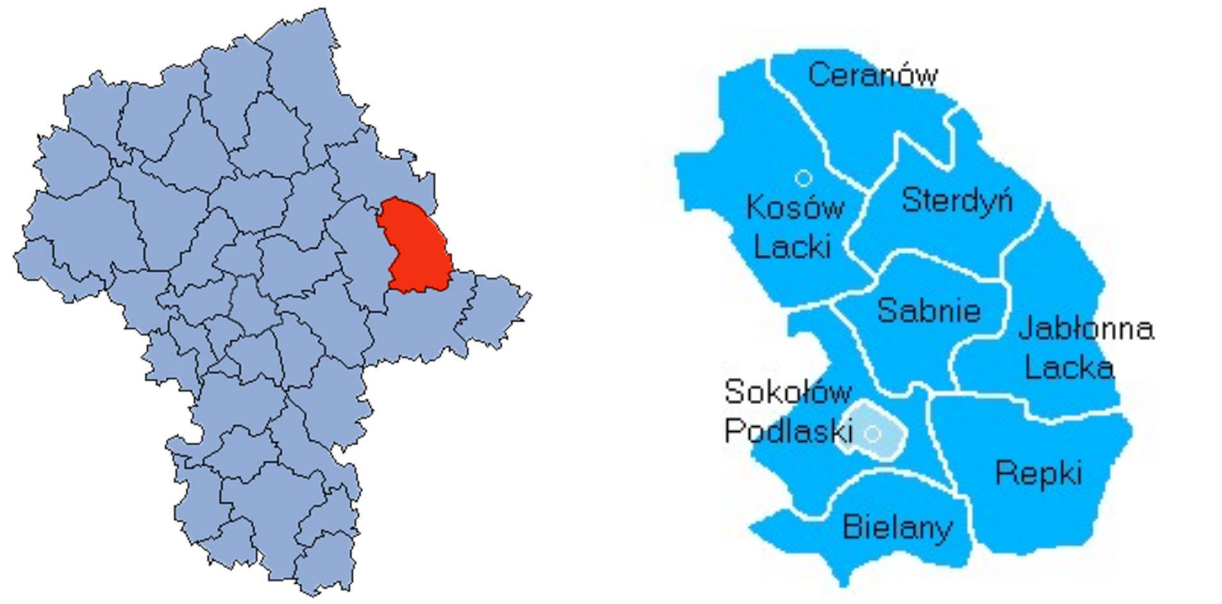
Źródło: opracowanie własne

3. DIAGNOZA

3.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU SOKOŁOWSKIEGO

Powiat sokołowski położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, w obrębie Wysoczyzny Siedleckiej. Graniczy od zachodu z powiatem węgrowskim, od północy z powiatem ostrowskim, od wschodu z powiatem siemiatyckim (woj. podlaskie), natomiast od południa z powiatem siedleckim. W skład powiatu sokołowskiego wchodzi 8 gmin: miasto Sokołów Podlaski, gmina miejsko-wiejska Kosów Lacki, oraz gminy wiejskie: Bielany, Jabłonna Lacka, Repki, Sabnie, Sokołów Podlaski i Sterdyń. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, powiat sokołowski charakteryzuje się powierzchnią wynoszącą 1 131 km². Szczegółowa lokalizacja powiatu na tle województwa mazowieckiego oraz jego podział administracyjny przedstawia poniższy **Rysunek 1**.

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu sokołowskiego na tle województwa mazowieckiego (po lewej), podział administracyjny powiatu (po prawej)

Źródło: Powiat Sokołowski - Wikipedia

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W latach 2022–2024 liczba mieszkańców powiatu sokołowskiego systematycznie malała. Ogólna liczba ludności zmniejszyła się z 50 618 osób w 2022 roku do 49 551 w 2024 roku, co oznacza spadek o około **2,11%**. W przypadku mężczyzn nastąpił spadek z 25 122 do 24 591 osób (**-2,11%**), a wśród kobiet z 25 496 do 24 960 (**-2,10%**). Dane dotyczące liczby ludności w latach 2022-2024 przedstawia **Tabela 2.**

Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
50 618	50 064	49 551	25 122	24 840	24 591	25 496	25 224	24 960

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Piramida wieku i płci dla powiatu sokołowskiego w 2024 roku wykazuje strukturę starzejącego się społeczeństwa. Widoczny jest spadek liczby osób w młodszych grupach wiekowych oraz relatywnie większy udział populacji w wieku 60+. Kobiety dominują liczebnie w starszych przedziałach wiekowych. Mężczyźni przeważają w młodszych kategoriach wiekowych, choć różnice są niewielkie. Szczegółowe dane dotyczące piramidy wieku i płci przedstawia poniższy **Wykres 1.**

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł z 33,9 w 2022 roku do 36,5 w 2024 roku, co oznacza wzrost o 7,7%. Jednocześnie saldo migracji zmniejszyło się z -3 do -4 na 1 000 mieszkańców, czyli o 33,3%. Szczegółowe dane dotyczące innych wskaźników demograficznych przedstawia **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi[1]			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców[2]		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
33,9	35,4	36,5	-3	-3,9	-4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największy odsetek mieszkańców w powiecie sokołowskim posiada wykształcenie średnie i policealne (29,78%), następnie zasadnicze zawodowe/branżowe (22,96%) oraz wyższe (16,80%). Zaledwie 2,86% ludności nie ukończyło szkoły podstawowej. Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia przedstawia **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia w powiecie sokołowskim

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	8327	16,80%
Średnie i policealne	14755	29,78%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	11376	22,96%
Gimnazjalne	1101	2,22%
Podstawowe	7174	14,48%

[1] Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.
[2] Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Podstawowe nieukończone	1415	2,86%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

Bezrobocie rejestrowane ogółem zmniejszyło się z 1 153 osób w 2022 do 1 045 w 2024 roku (-9,37%). Spadek był bardziej wyraźny wśród kobiet (z 601 do 482, -19,8%) niż wśród mężczyzn (z 552 do 563, +1,99%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia przedstawia **Tabela 5.**

Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	1153	1032	1045	2,28%	2,06%	2,11%
Mężczyźni	552	525	563	2,20%	2,11%	2,29%
Kobiety	601	507	482	2,36%	2,01%	1,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE POWIATU SOKOŁOWSKIEGO

W analizowanym okresie najbardziej zauważalny spadek odnotowano w liczbie osób otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa – z 720 w 2022 do 498 w 2024 (-30,8%). Znacząco zmalała również liczba osób korzystająca z pomocy z powodu bezrobocia (-12,1%), natomiast nieznacznie wzrosła liczba osób z powodu długotrwałej choroby (+16,4%) i niepełnosprawności (+7,1%). Największym problemem społecznym pozostaje długotrwała choroba oraz bezrobocie – w 2024 roku liczba osób otrzymujących pomoc z ich tytułu wyniosła odpowiednio: 1 021 oraz 793. Również niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa to częste powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu sokołowskiego (odpowiednio 726 osób i 708). Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej przedstawia **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu sokołowskiego w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	720	634	498	1,42%	1,27%	1,01%
Sieroctwo	0	0	7	0,00%	0,00%	0,01%
Bezdomność	1	4	6	0,00%	0,01%	0,01%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	696	735	708	1,38%	1,47%	1,43%
- w tym wielodzietność	533	598	585	1,05%	1,19%	1,18%
Bezrobocie	902	910	793	1,78%	1,82%	1,60%
Niepełnosprawność	678	732	726	1,34%	1,46%	1,47%
Długotrwała lub ciężka choroba	877	1040	1021	1,73%	2,08%	2,06%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	615	725	589	1,21%	1,45%	1,19%
- w tym rodziny niepełne	236	248	192	0,47%	0,50%	0,39%
- w tym rodziny wielodzietne	221	259	214	0,44%	0,52%	0,43%
Przemoc w rodzinie	28	26	30	0,06%	0,05%	0,06%
Alkoholizm	111	116	127	0,22%	0,23%	0,26%
Narkomania	4	1	1	0,01%	0,00%	0,00%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	18	18	18	0,04%	0,04%	0,04%
Zdarzenie losowe	27	39	31	0,05%	0,08%	0,06%
Sytuacja kryzysowa	2	6	4	0,00%	0,01%	0,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

3.2.ZASOBY POWIATU SOKOŁOWSKIEGO

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE POWATU SOKOŁOWSKIEGO ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

System pomocy społecznej i wsparcia mieszkańców funkcjonujący na terenie powiatu sokołowskiego opiera się na działalności jednostek organizacyjnych powiatu, podmiotów prowadzonych przez organizacje pozarządowe oraz instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej i rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Kluczową rolę w koordynacji działań pełni **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim**, realizujące zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Do najważniejszych zasobów infrastrukturalnych powiatu należą domy pomocy społecznej. Na terenie powiatu sokołowskiego funkcjonują dwie tego typu placówki.

- **Dom Pomocy Społecznej w Wirowie**, przeznaczony dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Placówka dysponuje 104 miejscami statutowymi i pozostaje jednym z najważniejszych podmiotów świadczących całodobową opiekę na terenie powiatu.
- **Dom Pomocy Społecznej w Jabłonnie Lackiej**, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim, przeznaczony dla kobiet przewlekle somatycznie chorych. Placówka dysponuje 70 miejscami statutowymi.

Analiza danych za lata 2022-2024 wskazuje na stabilność zasobów instytucjonalnych w zakresie liczby miejsc w domach pomocy społecznej. Zarówno DPS w Wirowie, jak i DPS w Jabłonnie Lackiej utrzymywały niezmienną liczbę miejsc przez cały analizowany okres. Jednocześnie zauważalne były zmiany w liczbie osób korzystających z usług tych placówek. W DPS w Wirowie liczba mieszkańców wzrosła z 111 osób w 2022 roku do 117 osób w 2024 roku. Natomiast w DPS w Jabłonnie Lackiej odnotowano niewielki spadek liczby mieszkanek - ze 106 osób w 2023 roku do 96 osób w 2024 roku.

Ważnym elementem lokalnego systemu wsparcia jest również **Punkt Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego** działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Placówka zapewnia mieszkańcom dostęp do poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz specjalistycznego wsparcia rodzinnego. Liczba osób korzystających z poradnictwa była zmienna – z 132 osób w 2022 roku wzrosła do 201 osób w 2023 roku, natomiast w 2024 roku spadła do 107 osób.

Zasobem w zakresie rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami jest **Warsztat Terapii Zajęciowej** Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Sokołowie Podlaskim, mieszczący się przy ul. Lipowej 84. Placówka prowadzi działania wspierające aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami. Do końca 2023 roku Warsztat obejmował wsparciem 33 uczestników. Utworzenie filii Warsztatu Terapii Zajęciowej w Wyrozębach-Podawcach pozwoliło na rozszerzenie oferty wsparcia o dodatkowe 18 osób. W rezultacie w 2024 roku z usług WTZ korzystało łącznie 51 uczestników z terenu powiatu sokołowskiego.

Analiza zasobów kadrowych wskazuje na względną stabilność zatrudnienia w instytucjach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudnienie w latach 2022-2024 utrzymywało się na poziomie 9 osób, co odpowiadało 9 etatom. W domach pomocy społecznej obserwowano jedynie niewielkie zmiany kadrowe – łączna liczba zatrudnionych zmniejszyła się z 113 osób w 2022 roku do 111 osób w 2024 roku, natomiast liczba etatów spadła z 107,25 do 105,25.

Zasoby instytucjonalne Powiatu Sokołowskiego tworzą spójny system wsparcia obejmujący usługi opiekuńcze, poradnictwo specjalistyczne, rehabilitację społeczną oraz działania na rzecz osób wymagających całodobowej opieki.

W zasobach instytucjonalnych Powiatu znajduje się **Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokołowie Podlaskim.**

Organem prowadzącym Publiczną Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Sokołowie Podlaskim jest Powiat Sokołowski. Poradnia swoim zasięgiem obejmuje: Miasto Sokołów Podlaski, Miasto i Gminę Kosów Lacki, Gminę Bielany, Gminę Ceranów, Gminę Jabłonnę Lacką, Gminę Repki, Gminę Sabnie, Gminę Sokołów Podlaski, Gminę Sterdyń.

Podstawowym zadaniem Publicznej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sokołowie Podlaskim jest świadczenie specjalistycznej i profesjonalnej pomocy dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom oraz osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i pozostającym w sytuacji kryzysowej poprzez diagnozę, terapię, poradnictwo, doradztwo, profilaktykę, wsparcie i edukację. Celem Poradni jest udzielanie dzieciom, od momentu urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno- pedagogicznej i pomocy logopedycznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Do zadań poradni należy:

1) diagnozowanie dzieci i młodzieży;
2) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
3) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;
4) organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Kolejną instytucją wspierającą mieszkańców powiatu sokołowskiego jest **Powiatowy Urząd Pracy w Sokołowie Podlaskim.**

Powiatowy Urząd Pracy w Sokołowie Podlaskim realizuje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, jako element publicznych służb zatrudnienia. Działalność Urzędu do 31 maja 2025 roku prowadzona była na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie.

Celem ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia było przeprowadzenie reformy rynku pracy poprzez udoskonalenie funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia oraz form aktywizacji zawodowej i podnoszenie umiejętności kadr gospodarki. Obecnie rynek pracy staje w obliczu wielu wyzwań:

- niski poziom aktywności zawodowej;
- wysoka liczba długotrwale bezrobotnych;
- niskie kwalifikacje bezrobotnych oraz niski udział Polaków w kształceniu ustawicznym;
- trudna sytuacja osób młodych na rynku pracy;
- wspieranie aktywności zawodowej osób starszych na rynku pracy;
- niedobór pracowników na rynku pracy;
- mała mobilność osób szukających pracy.

Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024

Podmiot	Lokalizacja (miasto/wieś)	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Punkt specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (w ramach PCPR)	Miasto	X	X	X	132	201	107
Dom Pomocy Społecznej w Wirowie	Wieś	104	104	104	111	110	117
Dom Pomocy Społecznej w Jabłonnie Lackiej	Wieś	70	70	70	99	106	96
Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	Miasto/wieś	33	33	51	33	33	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

Tabela 8. Informacje o personelu w podmiotach dla lat 2022-2024

Podmiot	Liczba personelu			Liczba personelu w przeliczeniu na etaty			Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Punkt specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (w ramach PCPR)	3	3	3	0,2	0,2	0,2	0,01%	0,01%	0,01%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ogółem)	9	9	9	9,00	9,00	9,00	0,02%	0,02%	0,02%
Dom Pomocy Społecznej w Wirowie	113	112	111	107.25	105.75	105.25	0,22%	0,22%	0,22%
Dom Pomocy Społecznej w Jabłonnie Lackiej									
Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	11	12	16	11	11	13	0,02%	0,02%	0,03%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024

Podmiot	Jednostka prowadząca			Sposób kierowania do podmiotu		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Punkt specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (w ramach PCPR)	Powiat			Na podstawie indywidualnych zgłoszeń mieszkańców		
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ogółem)	Powiat			Piecza –na podstawie postanowienia sądu / ON- na indywidualne wnioski mieszkańców powiatu		
Dom Pomocy Społecznej w Wirowie	Powiat			Na podstawie decyzji		
Dom Pomocy Społecznej w Jabłonnie Lackiej	Podmiot zewnętrzny			Na podstawie decyzji		
Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	Podmiot zewnętrzny			Na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej		

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

3.2.2. INSTYTUCJONALNA ORAZ RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Powiat Sokołowski realizuje zadania związane z organizowaniem i prowadzeniem pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych czasowo lub trwale opieki rodziców biologicznych. Piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej, a jej organizatorem na terenie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie powiatu sokołowskiego realizowana jest przede wszystkim poprzez placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego - Dom Dziecka „Rafael" w Wyrozębach-Podawcach. Placówka funkcjonuje od 15 marca 2021 r. na podstawie umowy zawartej pomiędzy Powiatem Sokołowskim a Caritas Diecezji Drohiczyńskiej, która prowadzi placówkę jako podmiot zewnętrzny realizujący zadanie publiczne powiatu.

Dom Dziecka „Rafael" dysponuje 14 miejscami dla wychowanków i zapewnia całodobową opiekę dzieciom wymagającym czasowego lub długotrwałego umieszczenia poza rodziną biologiczną. W 2024 roku w placówce przebywało łącznie 17 dzieci pochodzących z siedmiu różnych powiatów i miast na prawach powiatu. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w placówce wynosił 7 955,00 zł, natomiast całkowity koszt funkcjonowania placówki w 2024 r. osiągnął poziom 1 351 341,05 zł.

W placówce przebywało również dziecko – obywatel Ukrainy, umieszczone na podstawie przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy. Koszt finansowania pobytu tego dziecka z Funduszu Pomocy wyniósł w 2024 r. 95 069,00 zł.

Tabela 10. Dzieci przebywające w Domu Dziecka „Rafael" w 2024 roku

Powiat/Miasto	Liczba dzieci	Koszt utrzymania dzieci
Miasto Biała Podlaska	2	89 905,00 zł
Powiat Tczewski	2	190 138,00 zł
Miasto Piotrków Trybunalski	2	190 138,00 zł
Powiat Grodziski	2	190 138,00 zł
Powiat Miński	2	190 138,00 zł
Powiat Augustowski	1	37 074,48 zł
Powiat Sokołowski	6	463 809,57 zł
Razem	**17**	**1 351 341,05 zł**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Pomimo funkcjonowania placówki na terenie powiatu, część dzieci z powiatu sokołowskiego nadal przebywała w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych poza jego obszarem. Umieszczenia następowały na podstawie postanowień Sądu Rejonowego - Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Sokołowie Podlaskim.

Tabela 11. Dzieci z Powiatu Sokołowskiego przebywające w placówkach poza powiatem w 2024 roku

Nazwa placówki	Liczba dzieci przebywających w ciągu roku	Stan na 31.12.2024 r.	Miesięczny koszt utrzymania dziecka	Koszt utrzymania dzieci w 2024 r.
Dom nad Liwcem w Kisielanach-Żmichach	2	1	7 794,56 zł	138 845,84 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Helenka" w Kaliskach	1	0	7 272,00 zł	58 737,27 zł

Nazwa placówki	Liczba dzieci przebywających w ciągu roku	Stan na 31.12.2024 r.	Miesięczny koszt utrzymania dziecka	Koszt utrzymania dzieci w 2024 r.
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Różany Zakątek" w Kutnie	1	1	7 364,46 zł	87 483,39 zł
Razem	**4**	**2**		**285 066,50 zł**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Rodzinna piecza zastępcza stanowi podstawową i preferowaną formę opieki nad dzieckiem pozbawionym możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej. Na terenie powiatu sokołowskiego w 2024 r. funkcjonowało łącznie 38 rodzinnych form pieczy zastępczej, w których przebywało 47 dzieci.

Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, następnie rodziny niezawodowe oraz rodzinny dom dziecka. Od czerwca 2020 r. w powiecie funkcjonowała zawodowa rodzina zastępcza, która z dniem 1 maja 2024 r. została przekształcona w rodzinny dom dziecka.

Tabela 12. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sokołowskim w 2024 roku

Forma pieczy zastępczej	Liczba podmiotów	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	23	28
Rodziny zastępcze niezawodowe	14	14
Rodzinny dom dziecka	1	5
Razem	**38**	**47**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi rejestr rodzin zastępczych oraz realizuje działania związane z kwalifikowaniem kandydatów, organizacją szkoleń, wsparciem rodzin oraz monitorowaniem sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Ważnym elementem systemu wsparcia rodzin zastępczych jest działalność koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami koordynator może sprawować opiekę nad maksymalnie 15 rodzinami zastępczymi lub rodzinnymi domami dziecka. W 2024 roku PCPR zatrudniał dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. opieką koordynatorów objęte były wszystkie rodziny, w których przebywały dzieci poniżej 18 roku życia. Łącznie wsparciem objęto 24 rodziny, w których wychowywało się 33 dzieci.

Tabela 13. Koordynacja rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 roku

Wyszczególnienie	Wartość
Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2
Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatorów	24
Liczba dzieci objętych wsparciem	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie określone w zawartej umowie. W 2024 r. wysokość wynagrodzenia wynosiła początkowo 6 000,00 zł brutto miesięcznie przy opiece nad maksymalnie czworgiem dzieci, a od czerwca 2024 r. wzrosła do 6 684,00 zł brutto. Wynagrodzenie zwiększano odpowiednio za każde kolejne dziecko przebywające w rodzinnym domu dziecka. Dodatkowo współmałżonek osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka był zatrudniony jako osoba pomagająca przy opiece nad dziećmi i pracach gospodarskich.

FINANSOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Finansowanie systemu pieczy zastępczej odbywa się przy współudziale gmin i innych powiatów. Gminy współfinansują koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej zgodnie z określonym ustawowo udziałem procentowym uzależnionym od długości pobytu dziecka w pieczy.

W 2024 r. gminy przekazały:

- 257 056,68 zł na dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 240 007,49 zł na dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 20 986,48 zł na dziecko przebywające w zakładzie opiekuńczo-leczniczym.

Jednocześnie inne powiaty, zgodnie z zawartymi porozumieniami, współfinansowały pobyt dzieci pochodzących z ich terenu, a umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu sokołowskiego. Łączna wartość środków przekazanych przez inne powiaty w 2024 r. wyniosła 380 781,80 zł.

WSPÓŁPRACA INSTYTUCJONALNA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z wieloma instytucjami zaangażowanymi w system wsparcia dziecka i rodziny. W szczególności współpraca prowadzona jest z:

- Sądem Rejonowym w Sokołowie Podlaskim i kuratorami sądowymi,
- ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu,
- Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sokołowie Podlaskim,
- Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Siedlcach,
- placówkami oświatowymi.

Podejmowane działania mają na celu zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, stabilnych warunków wychowawczych oraz wsparcia dostosowanego do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i emocjonalnych.

3.2.3. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Usługi środowiskowe stanowią kluczowy element systemu wsparcia społecznego w powiecie sokołowskim, ukierunkowany na umożliwienie osobom i rodzinom funkcjonowania w ich naturalnym środowisku zamieszkania oraz zapobieganie konieczności korzystania z opieki instytucjonalnej. Realizacja tych usług opiera się na współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej, instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Istotnym elementem usług środowiskowych jest poradnictwo specjalistyczne realizowane przez PCPR. W 2024 roku funkcjonowało poradnictwo rodzinne obejmujące wsparcie prawne, psychologiczne oraz pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Z tej formy pomocy skorzystało 107 mieszkańców powiatu. Konsultacje były prowadzone systematycznie przez cały rok, co zapewniało dostępność wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Ważnym uzupełnieniem usług środowiskowych były działania o charakterze profilaktycznym i wspierającym kadry pomocy społecznej. Organizowano konferencje, szkolenia oraz grupy wsparcia dla pracowników instytucji pomocowych. Działania te miały na celu podnoszenie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, co bezpośrednio wpływa na jakość świadczonych usług środowiskowych.

W ramach wsparcia środowiskowego realizowano także pomoc dla cudzoziemców w postaci indywidualnych programów integracji. W 2024 roku realizowany był jeden taki program, obejmujący wsparcie finansowe oraz działania integracyjne, w tym naukę języka polskiego. Działania te miały na celu umożliwienie samodzielnego funkcjonowania cudzoziemca w środowisku lokalnym.

Istotnym elementem usług środowiskowych była również realizacja programu „Opieka wytchnieniowa". Program ten skierowany był do opiekunów osób z niepełnosprawnościami i miał na celu czasowe odciążenie ich w codziennych obowiązkach. W 2024 roku wsparciem objęto 14 opiekunów, którym zapewniono usługi opieki wytchnieniowej w łącznym wymiarze 238 godzin rocznie na osobę.

Uzupełnieniem usług środowiskowych były działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Program ten miał na celu zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc oraz zwiększenie bezpieczeństwa w środowisku rodzinnym.

Tabela 14. Wybrane usługi środowiskowe realizowane w Powiecie Sokołowskim

Rodzaj usługi	Realizator	Liczba odbiorców
Specjalistyczne poradnictwo rodzinne	PCPR	107 osób
Program integracji cudzoziemców	PCPR	1 osoba
Opieka wytchnieniowa	PCPR/program resortowy	14 opiekunów
Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy	PCPR	uczestnicy programu
Szkolenia i grupy wsparcia dla kadr pomocy społecznej	PCPR	działania ciągłe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analiza realizowanych działań wskazuje, że choć w powiecie funkcjonują wybrane formy usług środowiskowych, istnieje potrzeba ich dalszego rozwoju i rozszerzenia. W szczególności dotyczy to tworzenia infrastruktury wsparcia środowiskowego, takiej jak ośrodki interwencji kryzysowej czy mieszkania chronione, które pozwolą na skuteczniejsze reagowanie na potrzeby mieszkańców oraz wzmacnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

3.3. DIAGNOZA POTRZEB

Diagnoza potrzeb mieszkańców powiatu sokołowskiego została opracowana na podstawie przeglądu istniejących dokumentów powiatowych, spotkań doradczych oraz warsztatów diagnostyczno-strategicznych, w których udział wzięli przedstawiciele kluczowych instytucji: pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, rynku pracy oraz organizacji pozarządowych. Analiza skupia się na czterech obszarach wsparcia, odzwierciedlających proces deinstytucjonalizacji usług społecznych, skierowanych do:

1. osób w kryzysie zdrowia psychicznego;
2. osób starszych;
3. osób z niepełnosprawnościami;
4. rodzin i dzieci.

3.3.1. OBSZAR WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

POTRZEBY I CELE

Sytuacja osób w kryzysie zdrowia psychicznego wskazuje na istotne braki w systemie wsparcia zdrowotnego i społecznego, które utrudniają im funkcjonowanie oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. Jedną z najważniejszych potrzeb jest zapewnienie realnego dostępu do ochrony zdrowia, w szczególności do specjalistycznej opieki psychiatrycznej i psychologicznej. Ograniczona liczba specjalistów, długie terminy oczekiwania oraz bariery organizacyjne sprawiają, że osoby wymagające wsparcia nie otrzymują go w odpowiednim czasie.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi często doświadczają wykluczenia społecznego, stygmatyzacji oraz izolacji, co utrudnia im udział w życiu społecznym i zawodowym. Zjawisku temu nierzadko towarzyszy przemoc ekonomiczna, polegająca na ograniczaniu dostępu do własnych środków finansowych lub uzależnianiu materialnym od osób trzecich.

Podstawowym celem działań w obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego jest przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz wzmacnianie poczucia własnej wartości i sprawczości osób doświadczających trudności psychicznych. Zdiagnozowane potrzeby wskazują na konieczność tworzenia bezpiecznych przestrzeni sprzyjających integracji, rozwoju relacji społecznych oraz podejmowaniu aktywności w czasie wolnym.

Istotnym celem jest również zwiększenie dostępności informacji o możliwych formach pomocy oraz korzyściach płynących z korzystania z usług społecznych i wsparcia specjalistycznego. Grupa ta potrzebuje łatwiejszego dostępu do bezpłatnej pomocy psychologicznej, infolinii wsparcia oraz działań profilaktycznych i promujących zdrowie psychiczne.

Równolegle podkreślono potrzebę wzmacniania wsparcia psychologicznego w placówkach oświatowych, w tym zwiększania wymiaru czasu pracy psychologów szkolnych oraz rozwijania edukacji w zakresie zdrowia psychicznego.

Dodatkowym wyzwaniem jest niewystarczający rozwój opieki wytchnieniowej, co negatywnie wpływa zarówno na osoby z zaburzeniami psychicznymi, jak i na ich opiekunów, prowadząc do przeciążenia rodzin i zwiększenia ryzyka kryzysów.

PROBLEMY I BARIERY

Do kluczowych barier społecznych należą:

- obniżona wiara w siebie,
- lęk przed oceną i wyjściem z domu,
- poczucie osamotnienia i wycofanie społeczne,

- utrwalone stereotypy oraz wstyd przed korzystaniem z pomocy specjalistycznej,
- niski poziom świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego.

W obszarze systemowym wskazano na:

- brak grup wsparcia i wolontariatu,
- brak instytucji świadczących usługi dedykowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego,
- niską dostępność specjalistów oraz mały zakres pomocy psychologicznej,
- brak specjalistycznych programów wsparcia,
- niewystarczający zakres działań edukacyjnych w placówkach oświatowych,
- ograniczone źródła finansowania.

Do barier infrastrukturalnych i środowiskowych zaliczono:

- bariery architektoniczne i sensoryczne (m.in. hałas),
- utrudniony dostęp do kultury,
- brak odpowiednich miejsc i oferty do aktywnego spędzania czasu wolnego,
- niewielki potencjał transportu publicznego.

POTENCJAŁY I ZASOBY

Na terenie powiatu funkcjonują zasoby, które mogą stanowić podstawę do realizacji i rozwoju działań w obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego. Obejmują one zatrudnienie psychologów w szkołach oraz dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej, co zapewniłoby możliwość korzystania z podstawowych form wsparcia przez mieszkańców. Uzupełnieniem systemu są dostępne infolinie, umożliwiające uzyskanie informacji oraz pierwszego kontaktu z pomocą.

W środowisku lokalnym działają Koła Gospodyń Wiejskich, które umożliwiają udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych. Organizowane są również spotkania, imprezy integracyjne oraz ogólnodostępne wydarzenia lokalne. Do dyspozycji mieszkańców pozostają biblioteki, parki i tereny zielone, które mogą być wykorzystywane jako przestrzenie sprzyjające kontaktom społecznym i aktywnościom w czasie wolnym.

Na obszarze powiatu prowadzone są także działania z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia, które mogą wspierać budowanie wiedzy na temat zdrowia psychicznego oraz dostępnych form pomocy.

WNIOSKI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wśród działań możliwych do wprowadzenia w krótkim czasie wskazano tworzenie ogrodów sensorycznych, uruchamianie grup wsparcia oraz uruchomienie powiatowej infolinii wsparcia.

Jako rozwiązanie o wysokim potencjale rozwojowym wskazano utworzenie mobilnego punktu pierwszej pomocy psychologicznej, który mógłby docierać do osób mających utrudniony dostęp do stacjonarnych form wsparcia.

Dodatkowo jako inspirujące kierunki rozwoju pojawiła się koncepcja mobilnego psychologa, umożliwiającego elastyczne reagowanie na potrzeby mieszkańców.

3.3.2. OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

POTRZEBY I CELE

Sytuacja osób starszych w powiecie sokołowskim wskazuje na narastające potrzeby w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego oraz integracyjnego, szczególnie na obszarach wiejskich. Jednym z kluczowych wyzwań jest ograniczona dostępność komunikacyjna, w tym utrudniony dojazd do centrum miast, placówek ochrony zdrowia oraz miejsc, w których organizowane są wydarzenia społeczne i kulturalne. Problemy transportowe znacząco wpływają też na możliwość korzystania z opieki medycznej,

rehabilitacji oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Podstawowym celem działań w obszarze wsparcia osób starszych jest przeciwdziałanie wycofaniu społecznemu, izolacji i samotności oraz utrzymanie możliwie jak najwyższego poziomu samodzielności i jakości życia seniorów. Zdiagnozowane potrzeby wskazują na konieczność rozwijania oferty usług społecznych i zdrowotnych, które będą wspierały zarówno codzienne funkcjonowanie, jak i aktywność społeczną, edukacyjną oraz fizyczną osób starszych.

Kolejno, celem jest zwiększenie dostępności rehabilitacji, opieki zdrowotnej oraz usług opiekuńczych, w tym asystencji i opieki wytchnieniowej. Równolegle wskazuje się na potrzebę wzmacniania działań aktywizujących seniorów poprzez rozwój oferty klubów seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, warsztatów, spotkań integracyjnych oraz wydarzeń kulturalnych.

Zauważono również potrzebę wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, obejmującego pomoc w robieniu zakupów. sprzątaniu, przygotowywaniu posiłków oraz załatwianiu spraw urzędowych. W tym kontekście szczególnie istotna jest potrzeba asystenta osobistego osoby starszej oraz rozwoju usług sąsiedzkich, które pozwalałyby na dłuższe i bezpieczniejsze funkcjonowanie seniorów w środowisku zamieszkania.

Celem działań jest również poprawa dostępności informacji o istniejących formach wsparcia oraz przełamywanie barier związanych z oporem przed korzystaniem z oferty i wstydem społecznym.

PROBLEMY I BARIERY

Do kluczowych barier społecznych należą:

- wycofanie, izolacja i samotność,
- wstyd społeczny oraz opór przed korzystaniem z dostępnej oferty,
- ograniczona aktywność fizyczna.

W obszarze systemowym wskazano na:

- ograniczoną liczbę specjalistów i długie terminy oczekiwania na wizyty,
- ograniczone finansowanie usług,
- brak lub niewystarczającą ofertę zajęć i działań dla seniorów,
- odległość od placówek edukacyjnych (m.in. Uniwersytetu Trzeciego Wieku),
- ograniczony dostęp do kultury.

Do barier infrastrukturalnych i środowiskowych zaliczono:

- bariery transportowe, w tym brak transportu publicznego lub transport niedostosowany do potrzeb osób starszych,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb seniorów,
- brak gminnych ośrodków kultury w części gmin,
- brak apteki całodobowej.

Dodatkowo wskazywane są ograniczenia fizyczne wynikające ze stanu zdrowia i wieku.

POTENCJAŁY I ZASOBY

Na terenie powiatu funkcjonują zasoby, które mogą stanowić podstawę do realizacji i rozwoju działań w obszarze wsparcia osób starszych. Obejmują one m.in. kluby seniora, gminne rady seniorów, uniwersytet trzeciego wieku, gminne ośrodki kultury, koła gospodyń wiejskich, a także organizowane warsztaty, spotkania integracyjne, wycieczki oraz „wieczorki dla seniorów”.

W obszarze zdrowia i opieki dostępne są przychodnie POZ, domy pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy, możliwość dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, opieka wytchnieniowa oraz usługi asystenckie. Uzupełnieniem są siłownie plenerowe oraz formy wsparcia i szkolenia oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy.

Wskazano również na urzędy dostosowane do potrzeb osób starszych oraz działania ukierunkowane na aktywizację seniorów.

WNIOSKI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wśród działań możliwych do wprowadzenia w krótkim czasie wskazano:

- rozwój rehabilitacji,
- zwiększenie dostępności do specjalistów w ramach NFZ,
- uruchomienie bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- zapewnienie całodobowej apteki,
- rozwój dziennych domów pobytu,
- zwiększenie różnorodności działań profilaktycznych.

Jako działania o wysokim potencjale rozwojowym wskazano rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych oraz organizację transportu dedykowanego seniorom.

Dodatkowo jako inspirujący kierunek rozwoju wskazano możliwość zapewnienia całodobowej opieki stomatologicznej.

3.3.3. OBSZAR WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

POTRZEBY I CELE

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami wskazuje na liczne bariery utrudniające im pełne i samodzielne funkcjonowanie w życiu społecznym. Jednym z kluczowych wyzwań pozostaje niewystarczające zaangażowanie samorządów w likwidację barier architektonicznych. Kolejnym ważnym obszarem deficytów jest utrudniony dostęp do rehabilitacji oraz opieki medycznej. Ograniczona liczba placówek, długie terminy oczekiwania oraz problemy transportowe sprawiają, że wiele osób nie może regularnie korzystać z rehabilitacji, co negatywnie wpływa na ich stan zdrowia i proces usprawniania. Znaczącym problemem pozostaje także brak odpowiednich rozwiązań mieszkaniowych, w tym mieszkań socjalnych i chronionych, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ogranicza to możliwość niezależnego życia oraz wsparcia osób, które nie mogą lub nie chcą pozostawać w rodzinach pochodzenia. Dodatkowym wyzwaniem są bariery transportowe, które utrudniają dojazd do pracy, placówek rehabilitacyjnych, medycznych oraz instytucji wsparcia. Brak dostosowanego transportu publicznego lub specjalistycznych usług przewozowych znacząco ogranicza aktywność i uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.

Podstawowym celem działań w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest zwiększenie poziomu samodzielności oraz poprawa jakości życia poprzez rozwój dostępnych usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Zdiagnozowane potrzeby wskazują na konieczność zapewnienia kompleksowego wsparcia obejmującego zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i ich opiekunów.

Celem działań jest również zwiększenie dostępności do specjalistów, w tym w szczególności do psychiatry oraz wzmacnianie wsparcia psychologicznego w systemie edukacji i pomocy społecznej. Równolegle podkreślono potrzebę rozwijania oferty aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym tworzenia warunków do zatrudnienia w zakładach pracy chronionej, zakładach aktywności zawodowej oraz spółdzielniach socjalnych.

Istotnym kierunkiem jest także rozwój form mieszkalnictwa wspieranego, takich jak mieszkania chronione i treningowe, oraz zapewnienie opieki wytchnieniowej i usługi asystenckiej.

PROBLEMY I BARIERY

Do kluczowych barier społecznych należą:

- nieufność, długotrwała izolacja, lęki i obawy,
- wyparcie choroby przez rodzinę,
- stereotypy i stygmatyzacja,
- problemy finansowe.

W obszarze systemowym wskazano na:

- brak miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami (ZAZ, zakłady pracy chronionej, spółdzielnie socjalne),
- ograniczony dostęp do psychiatry,
- brak odpowiednich kompetencji wśród części nauczycieli,
- brak wyspecjalizowanej kadry oraz brak zasobów lokalowych w dyspozycji samorządów,
- brak dostosowanych miejsc i ofert.

Do barier infrastrukturalnych i środowiskowych zaliczono:

- bariery architektoniczne w dostępie do ,
- niebezpieczne chodniki dla pieszych,
- wykluczenie komunikacyjne,
- niedostosowanie środków transportu publicznego.

POTENCJAŁY I ZASOBY

Na terenie powiatu funkcjonują zasoby, które mogą stanowić podstawę do realizacji i rozwoju działań w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Obejmują one Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, domy pomocy społecznej oraz szeroki zakres usług opiekuńczych, w tym opiekę 75+ i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Dostępna jest asystencja w gminach, dostosowane szkoły podstawowe (w tym szkoła specjalna), nauczyciele wspomagający oraz obecność psychologa w szkołach i w PCPR. Funkcjonują ośrodki zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Centrum Zdrowia Psychicznego.

Wskazano również na dostępność dofinansowań PFRON obejmujących m.in. rehabilitację społeczną, turnusy rehabilitacyjne, likwidację barier architektonicznych i technicznych, dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, a także sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

Uzupełnieniem są dostosowany do potrzeb transport, możliwość dowozów do ośrodków wsparcia, dofinansowania do dostosowania samochodów, współpraca międzyinstytucjonalna, imprezy plenerowe, działalność KGW oraz dostosowanie obiektów publicznych do obowiązujących norm.

WNIOSKI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wśród działań możliwych do wprowadzenia w krótkim czasie wskazano:

- tworzenie grup wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami,
- rozwój opieki wytchnieniowej i asystenckiej,
- uruchomienie rozwiązań typu „motywator/coach” we współpracy z PUP,
- realizację programów SAM i AOON ze środków PFRON.

Jako działania o wysokim potencjale rozwojowym wskazano:

- tworzenie zakładów pracy chronionej, zakładów aktywności zawodowej oraz rozwój spółdzielni socjalnych,
- naukę pływania,
- rozwój mieszkań chronionych i treningowych.

Dodatkowo jako inspirujące kierunki rozwoju wskazano uruchomienie Centrum Integracji Społecznej (CIS) oraz organizację usług transportowych typu taxi/Uber dla osób z niepełnosprawnościami.

3.3.4. OBSZAR WSPARCIA RODZINY I DZIECI

POTRZEBY I CELE

Sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinach, szczególnie tych doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych. przemocy lub uzależnień, wskazuje na konieczność zapewnienia im kompleksowego i systemowego wsparcia. Jedną z podstawowych potrzeb jest zapewnienie odpowiednich warunków do nauki, w tym dostępu do materiałów edukacyjnych i sprzętu niezbędnego do realizacji obowiązku szkolnego. Braki w tym zakresie pogłębiają trudności edukacyjne i mogą prowadzić do narastania nierówności szans.

Wśród najczęściej występujących problemów obserwuje się trudności w nauce, brak dobrego kontaktu z rodzicami, problemy psychiczne oraz trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji rówieśniczych. Dodatkowo istotnym problemem jest lęk przed udzielaniem drugiej osobie pierwszej pomocy oraz niewystarczająca znajomość numerów alarmowych, co świadczy o potrzebie edukacji w zakresie bezpieczeństwa i reagowania w sytuacjach zagrożenia. Szczególnej uwagi wymagają dzieci z rodzin problemowych, w których występuje przemoc domowa lub uzależnienia rodziców. W takich przypadkach niezbędne jest objecie wsparciem całej rodziny, aby ograniczyć negatywne skutki dla rozwoju dziecka oraz zapewnić mu poczucie bezpieczeństwa i ciągłości opieki.

Podstawowym celem działań w obszarze wsparcia rodziny i dziecka jest wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi. Zdiagnozowane potrzeby wskazują na konieczność rozwoju dostępnych i zróżnicowanych form wsparcia, obejmujących zarówno pomoc środowiskową, jak i specjalistyczną.

Celem działań jest zwiększenie dostępności usług wspierających rodziny doświadczające trudności, w tym wsparcia asystenta rodziny, koordynatora RPZ, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz opieki wytchnieniowej. Równolegle wskazuje się na potrzebę wzmacniania systemu pieczy zastępczej, rozwijania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz poszerzania oferty zajęć rewalidacyjnych i dodatkowych dla dzieci i młodzieży.

Istotnym kierunkiem jest także rozwój działań z zakresu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz poprawa dostępności opieki nad dziećmi do lat 3.

PROBLEMY I BARIERY

Do kluczowych barier społecznych należą:

- trudności opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dysfunkcyjnych,
- niepełnosprawność w rodzinie,
- nasilające się zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży.

W obszarze systemowym wskazano na:

- utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- ograniczony dostęp do świetlic socjoterapeutycznych,
- brak dodatkowych kół zainteresowań dla dzieci w wieku szkolnym,
- brak ośrodka kultury i sportu,
- utrudniony dostęp do zajęć dodatkowych na terenach wiejskich,
- niewystarczające zabezpieczenie opieki nad dziećmi do lat 3.

Do barier infrastrukturalnych i środowiskowych zaliczono:

- bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej,
- niedostatecznie rozwinięty transport publiczny.

POTENCJAŁY I ZASOBY

Na terenie powiatu funkcjonują zasoby, które mogą stanowić podstawę do realizacji i rozwoju działań w obszarze wsparcia rodziny i dziecka. Obejmują one wsparcie asystenta rodziny, koordynatora RPZ, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz opiekę wytchnieniową.

Dostępne są rozwiązania z zakresu zdrowia i rehabilitacji, w tym dofinansowanie zaopatrzenia ortopedycznego i rehabilitacyjnego czy kompleksowa opieka Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży w Sokołowie Podlaskim. Funkcjonują tu także rodziny zastępcze oraz instytucjonalna piecza zastępcza.

Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży zapewnia kompleksową opiekę psychologiczną oraz psychiatryczną dla najmłodszych. Celem placówki jest wspieranie dzieci i młodzieży w pokonywaniu trudności emocjonalnych, społecznych i rozwojowych.

Uzupełnieniem systemu są działania w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, wsparcie specjalistów publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej (w tym poradnictwo prawne, psychologiczne i przeciwdziałanie przemocy domowej), zajęcia rewalidacyjne dla dzieci i młodzieży oraz dowóz dzieci z niepełnosprawnościami do placówek oświatowych. Na obszarze miasta funkcjonuje baza zajęć dodatkowych (m.in. piłka nożna, taniec, chór, szkoła muzyczna, języki obce, ZHP), prężnie działające ośrodki kultury oraz nowe żłobki dla dzieci.

WNIOSKI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wśród działań możliwych do wprowadzenia w krótkim czasie wskazano rozwój wolontariatu w pieczy zastępczej.

Jako działania o wysokim potencjale rozwojowym wskazano:

- rozwój usług wspierających usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej,
- utworzenie powiatowego ośrodka interwencji kryzysowej (OIK),
- tworzenie mieszkań chronionych, treningowych i wspierających dla wychowanków pieczy zastępczej.

Wśród działań ocenionych jako nierealne na obecnym etapie wskazano utworzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży.

3.4. ANALIZA POTRZEB PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

W zakresie kadr pomocy społecznej wskazuje się zarówno na potrzebę stabilnego zatrudnienia obecnych specjalistów, jak i dalszego wzmacniania zespołów poprzez zatrudnianie nowych pracowników oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Szczególne znaczenie ma organizowanie szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadr pomocy społecznej z terenu powiatu sokołowskiego, co sprzyjałoby podnoszeniu jakości świadczonych usług i dostosowaniu ich do zmieniających się potrzeb społecznych.

Obecny stan zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej obejmuje m.in.: dyrektora PCPR, głównego księgowego, starszego specjalistę pracy socjalnej, dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, dwóch inspektorów oraz dwóch podinspektorów. W obszarze usług specjalistycznych zatrudnieni są także pedagodzy, psychologowie, prawnik, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej, informatyk oraz inspektor ochrony danych osobowych.

Jednocześnie identyfikuje się dalsze potrzeby kadrowe, w szczególności zatrudnienie specjalisty do pracy z rodziną oraz specjalistów odpowiedzialnych za szkolenie i przygotowanie kandydatów na rodziny zastępcze. Rozwój tych kompetencji jest kluczowy dla zwiększenia liczby rodzin zastępczych oraz poprawy jakości wsparcia udzielanego dzieciom i rodzinom.

Wśród potrzeb instytucjonalnych wskazuje się również brak ośrodka interwencji kryzysowej, który zapewniałby mieszkańcom specjalistyczne wsparcie w sytuacjach nagłych i traumatycznych. Istotnym problemem pozostają także ograniczenia lokalowe – zbyt mała powierzchnia obecnej siedziby utrudnia rozwój usług i zatrudnianie kolejnych specjalistów.

Wskazane potrzeby kadrowe i instytucjonalne potwierdzają konieczność dalszego wzmacniania systemu pomocy społecznej poprzez rozwój infrastruktury, inwestowanie w kompetencje profesjonalnych kadr społecznych oraz tworzenie warunków do poszerzania zakresu świadczonych usług.

POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

Analiza potrzeb podmiotów pomocy społecznej wskazuje na konieczność dalszego rozwoju infrastruktury oraz oferty instytucjonalnego i środowiskowego wsparcia mieszkańców powiatu sokołowskiego. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie dostępności specjalistycznych usług pomocowych, w szczególności poprzez utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, który umożliwiłby mieszkańcom szybkie uzyskanie wsparcia w sytuacjach nagłych, kryzysowych oraz związanych z przemocą domową.

Istotną potrzebą pozostaje również prowadzenie ośrodka wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży. Ze względu na ograniczenia lokalowe i finansowe wskazuje się zasadność zlecania realizacji tego zadania organizacjom pozarządowym posiadającym doświadczenie w prowadzeniu tego typu placówek lub nawiązywania współpracy z innymi powiatami dysponującymi odpowiednią infrastrukturą. Zgłaszana jest także potrzeba rozwoju mieszkań chronionych dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami lub chorujących, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W obszarze pieczy zastępczej szczególnie istotne jest wzmacnianie rodzinnych form opieki poprzez rozwój wolontariatu oraz działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Wskazuje się na potrzebę organizowania kampanii informacyjnych, wydarzeń integracyjno-promocyjnych (np. pikników z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego), konkursów edukacyjnych oraz materiałów informacyjnych służących pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze.

Istotnym problemem pozostają ograniczenia lokalowe instytucji pomocy społecznej – obecna baza lokalowa jest niewystarczająca, co utrudnia zarówno rozwój usług, jak i zatrudnianie nowych specjalistów. Jednocześnie wskazuje się na brak ośrodka interwencji kryzysowej, który zapewniałby mieszkańcom profesjonalne wsparcie w sytuacjach nagłych i traumatycznych. Ograniczenia infrastrukturalne stanowią więc istotną barierę dla dalszego rozwoju systemu pomocy społecznej i poszerzania zakresu oferowanego wsparcia.

PRZYCZYNY OGRANICZEŃ REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Barierę w realizacji usług stanowią przede wszystkim kwestie finansowe, które wpływają zarówno na możliwości zatrudniania nowych specjalistów, jak i rozwój infrastruktury oraz poszerzanie zakresu oferowanych usług. Ograniczone środki finansowe utrudniają również podejmowanie nowych inicjatyw oraz zapewnienie stabilności funkcjonowania istniejących form wsparcia.

Problemem pozostaje także stan infrastruktury lokalowej. Część budynków wykorzystywanych przez instytucje pomocy społecznej jest niedostosowana do aktualnych potrzeb, a niektóre wymagają modernizacji lub remontów. Ograniczenia lokalowe przekładają się na trudności w organizowaniu nowych usług, zapewnieniu odpowiednich warunków pracy specjalistów oraz komfortu osób korzystających ze wsparcia.

Dodatkowo brak wyspecjalizowanych placówek, takich jak ośrodek interwencji kryzysowej, ogranicza dostęp mieszkańców do szybkiej i kompleksowej pomocy w sytuacjach nagłych, kryzysowych czy związanych z przemocą domową. W rezultacie wskazane czynniki finansowe i infrastrukturalne stanowią istotną barierę dla dalszego rozwoju systemu pomocy społecznej oraz skutecznego reagowania na rosnące i zmieniające się potrzeby społeczne mieszkańców.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców powiatu sokołowskiego oraz wyzwania, przed którymi stoją lokalne instytucje pomocy społecznej, stały się podstawą do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Sokołowskiego na lata 2026–2029.

Plan stanowi odpowiedź na zdiagnozowane deficyty w zakresie dostępności usług środowiskowych, wsparcia psychologicznego, rehabilitacji, aktywizacji społecznej oraz koordynacji działań pomiędzy podmiotami systemu pomocy społecznej, ochrony zdrowia i rynku pracy.

Celem głównym Planu jest stworzenie zintegrowanego powiatowego systemu wsparcia, który umożliwi osobom w kryzysie zdrowia psychicznego, osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, rodzinom z dziećmi jak najdłuższe, samodzielne i godne funkcjonowanie w środowisku lokalnym, przy ograniczeniu konieczności korzystania z opieki instytucjonalnej. Realizacja celu głównego będzie możliwa poprzez wdrożenie celów szczegółowych, opracowanych z myślą o kluczowych grupach odbiorców wsparcia na terenie powiatu sokołowskiego. W dalszej części przedstawiono zestaw działań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych, wraz z określeniem okresu realizacji, podmiotów odpowiedzialnych, a także potencjalnych źródeł finansowania.

4.1. OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

CEL OGÓLNY:

Zwiększenie dostępności środowiskowych i łatwo dostępnych form wsparcia psychologicznego oraz przeciwdziałanie izolacji społecznej osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
1. Zwiększenie dostępności pierwszego kontaktu z pomocą	1.1. Utworzenie powiatowej infolinii wsparcia psychologicznego	2026-2029	PCPR, Powiat, NGO, Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ (publiczna), Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży (niepubliczna)
	1.2. Uruchomienie mobilnego punktu pierwszej pomocy psychologicznej	2026-2029	PCPR, CZP, NGO, Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ (publiczna), Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży (niepubliczna)
2. **Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu**	2.1. Tworzenie lokalnych grup wsparcia i klubów samopomocy	2026-2029	OPS, NGO, Gminy
	2.2. Zakładanie ogrodów sensorycznych i stref relaksu	2026-2029	Gminy, NGO

4.2. OSOBY STARSZE

CEL OGÓLNY:

Zapewnienie osobom starszym warunków do jak najdłuższego samodzielnego funkcjonowania oraz przeciwdziałanie samotności i wycofaniu społecznemu.

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
	3.1. Rozwój rehabilitacji i opieki wytchnieniowej	2026–2029	PCPR, OPS, Ośrodki zdrowia

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
3. Rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych	3.2. Rozwój bazy wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	2026–2029	PCPR, NGO (Caritas)
4. Aktywizacja społeczna seniorów	4.1. Rozwój klubów seniora i oferty UTW	2026–2029	Gminy, NGO
	4.2. Organizacja transportu dedykowanego seniorom	2026–2029	Powiat, gminy
	4.3. Rozwój lokalnych sieci wsparcia i wolontariatu sąsiedzkiego	2026–2029	Powiat, gminy

4.1. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CEL OGÓLNY:

Zwiększenie samodzielności i aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój usług środowiskowych i rynku pracy.

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
5. Rozwój wsparcia dla osób i opiekunów	5.1. Tworzenie grup wsparcia dla opiekunów	2026–2029	PCPR, NGO
	5.2. Rozwój opieki asystenckiej i wytchnieniowej	2026–2029	PCPR, OPS
6. Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami, w tym aktywizacja zawodowa	6.1. Tworzenie ZAZ i spółdzielni socjalnych	2026–2029	Powiat, PUP, NGO
	6.2. Rozwój działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	2026-2029	Caritas

4.2. RODZINY I DZIECI

CEL OGÓLNY:

Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz rozwój środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
7. Rozwój wsparcia dla rodzin	7.1. Rozszerzenie pracy asystenta rodziny i koordynatora RPZ	2026–2029	OPS, PCPR
	7.2. Utworzenie Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej	2026–2029	Powiat
8. **Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej**	8.1. Mieszkania treningowe i chronione	2026–2029	PCPR, Powiat, Gminy

5. POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PLANIE

Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań opisanych w rozdziale 4 – Plan rozwoju usług społecznych – umożliwia lepsze zidentyfikowanie i wykorzystanie dostępnych środków na realizację usług społecznych. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 przewiduje przede wszystkim korzystanie z funduszy zewnętrznych, w szczególności środków Unii Europejskiej, krajowych programów wsparcia oraz funduszy pochodzących z budżetu województwa. Wkład własny gminy będzie miał charakter uzupełniający, zapewniając przede wszystkim ciągłość oraz stabilność wdrażanych działań.

Realizacja działań ujętych w niniejszym Planie opierać się będzie na następujących źródłach finansowania:

- środkach unijnych,
- środkach ministerialnych i funduszach krajowych,
- środkach z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- środkach własnych powiatu sokołowskiego,
- innych dostępnych funduszach i instrumentach zewnętrznych.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjalnych, szczegółowych źródeł finansowania działań ujętych w Planie. Zawarte w tabelach programy i fundusze odzwierciedlają aktualne możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Choć ich dostępność i warunki mogą ulegać zmianom w czasie, obecnie stanowią one solidną podstawę do planowania oraz inspirowania się przy pozyskiwaniu finansowania.

Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością ” dla Jednostek Samorząd u Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością ” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
					wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem"	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architktonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		niepełnosprawnością ”		niepełnosprawnościami	niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw"	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	"Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu"	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu.
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

Poniżej przedstawiono system monitorowania realizacji, oceny efektywności oraz pomiaru wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Powiatu Sokołowskiego Szczególny nacisk położono na dokładne określenie metod ewaluacji podejmowanych działań, co umożliwi rzetelną i wszechstronną ocenę ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie rozwoju społecznego w powiecie. Proces ewaluacji będzie obejmował zarówno analizę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i ocenę osiągnięcia wyznaczonych wskaźników efektów i oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony regularnie, z wykorzystaniem danych zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Takie podejście pozwoli na bieżące wychwytywanie zmieniających się potrzeb mieszkańców, elastyczne dostosowywanie działań oraz zapewnienie wysokiej skuteczności realizowanych usług społecznych w powiecie sokołowskim.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Powiatu Sokołowskiego zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych. Ich zastosowanie pozwoli na ocenę postępów w realizacji głównego celu, jakim jest stworzenie spójnego i dostępnego systemu usług społecznych odpowiadającego na złożone potrzeby lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób z problemami zdrowia psychicznego.

Wskaźniki zostały usystematyzowane według obszarów interwencji, których dotyczą. Warto jednak podkreślić, że ze względu na ich charakter przekrojowy, niektóre wskaźniki mogą odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo iż formalnie przypisane są do konkretnego celu. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia poniższa **Tabela 17.**

Tabela 17. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
1.	**Zwiększenie dostępności pierwszego kontaktu z pomocą**	Liczba odebranych połączeń i udzielonych porad w ramach powiatowej infolinii wsparcia w ciągu roku
		Odsetek osób, które po kontakcie z infolinią lub punktem mobilnym zostały skierowane do dalszego leczenia specjalistycznego (CZP/PCPR)
2.	**Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu**	Liczba utworzonych i działających lokalnych grup wsparcia oraz klubów samopomocy
		Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego uczestniczących w spotkaniach grup i klubów
		Liczba powstałych ogrodów sensorycznych lub zmodernizowanych stref relaksu
OSOBY STARSZE		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
3.	**Rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych**	Liczba osób korzystających z usług wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego w ciągu roku
		Liczba godzin świadczonej opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych
		Liczba osób starszych objętych programami domowej rehabilitacji
4.	**Aktywizacja społeczna seniorów**	Liczba stałych uczestników zajęć w Klubach Seniora oraz na Uniwersytecie Trzeciego Wieku
		Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych, wycieczek i warsztatów dedykowanych seniorom
		Liczba osób korzystających z dedykowanego transportu dla seniorów (np. door-to-door)

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
5.	**Rozwój wsparcia dla osób i opiekunów**	Liczba godzin zrealizowanych usług asystencji osobistej (AOON) w ciągu roku
		Liczba opiekunów osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w grupach wsparcia
		Liczba unikalnych użytkowników (osób z ON) korzystających z opieki wytchnieniowej
6.	**Aktywizacja zawodowa**	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami w ZAZ lub spółdzielniach socjalnych
		Liczba osób z niepełnosprawnością, które ukończyły kursy lub szkolenia zawodowe
		Liczba podmiotów ekonomii społecznej (ZAZ, CIS, spółdzielnie) wspieranych przez powiat/PUP
RODZINY Z DZIEĆMI		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
7.	**Rozwój wsparcia dla rodzin**	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny lub koordynatora pieczy zastępczej
		Liczba interwencji i porad udzielonych w ramach nowo powstałego Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej
		Liczba przeprowadzonych warsztatów lub programów podnoszących kompetencje wychowawcze dla rodziców
8.	**Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej**	Liczba dostępnych miejsc w mieszkaniach treningowych i chronionych dla usamodzielniającej się młodzieży
		Liczba wychowanków pieczy zastępczej objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia
		Liczba zrealizowanych treningów umiejętności społecznych (np. kursy finansowe, kulinarne) dla młodzieży z mieszkań treningowych

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji wyznaczonych celów. Efektywne monitorowanie stanowi kluczowy element powodzenia całego przedsięwzięcia. Regularna analiza pozwoli na bieżąco śledzić zgodność działań z założeniami Planu oraz umożliwi szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku pojawiających się trudności.

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 oraz stopnia osiągania zaplanowanych wskaźników będzie prowadzony przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w opracowanie i wdrażanie dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz powiatu sokołowskiego,
- jednostkami organizacyjnymi powiatu sokołowskiego,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim gromadzić będą dane dotyczące poszczególnych działań. Zebrane informacje – zgodne z określonymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych – będą następnie analizowane przez zespół monitorujący. Na podstawie wskaźników co dwa lata opracowywany będzie raport podsumowujący postępy w realizacji Planu. Wskaźniki stanowić będą podstawowe narzędzie oceny skuteczności działań oraz stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2026-2029 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Jej głównym celem będzie ocena efektów oraz zasadności realizowanych interwencji społecznych. Ewaluacja pozwoli określić stopień realizacji celów zawartych w Planie, a także ocenić skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

Proces ewaluacji zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

1. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – prowadzona w trakcie realizacji Planu, jako integralna część systemu monitorowania. Ma na celu regularną ocenę postępów w realizacji celów operacyjnych oraz identyfikację ewentualnych barier i wyzwań. Dzięki temu możliwe będzie bieżące dostosowywanie działań do zmieniającej się sytuacji społecznej i organizacyjnej.

2. **Ewaluacja ex-post (końcowa)** – przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Planu. Obejmie analizę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych rozwiązań oraz efektywności wykorzystania zasobów – finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Pozwoli to na ocenę rzeczywistego wpływu podejmowanych działań na jakość życia mieszkańców powiatu sokołowskiego.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla 6
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024 7
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne 8
Tabela 4. Poziom wykształcenia w powiecie sokołowskim 8
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024 9
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu sokołowskiego w latach 2022-2024 9
Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024 12
Tabela 8. Informacje o personelu w podmiotach dla lat 2022-2024 12
Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024 12
Tabela 10. Dzieci przebywające w Domu Dziecka „Rafael" w 2024 roku 13
Tabela 11. Dzieci z Powiatu Sokołowskiego przebywające w placówkach poza powiatem w 2024 roku 13
Tabela 12. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sokołowskim w 2024 roku 14
Tabela 13. Koordynacja rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 roku 14
Tabela 14. Wybrane usługi środowiskowe realizowane w Powiecie Sokołowskim 16
Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych 28
Tabela 16. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych 30
Tabela 17. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia 33

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku 8

RYSUNKI

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu sokołowskiego na tle województwa mazowieckiego (po lewej), podział administracyjny powiatu (po prawej) 7

PRZEWODNICZĄCY RADY POWIATU

/-/JAROSŁAW PUŚCION